

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Pelsdyrhold avviklet i perioden 2011 - 2016

Hvorfor skjedde det og hva er inntektskilde i dag?

NIBIO RAPPORT | VOL. 4 | NR. 119 | 2018

Lars Johan Rustad og Paul Henrik Ring
Divisjon for kart og statistikk/Landbruksøkonomisk analyse

TITTEL/TITLE

Pelsdyrhold avviklet i perioden 2011 - 2016

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Lars Johan Rustad og Paul Henrik Ring

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
12.10.2018	4/119/2018	Åpen	11291	18/01157
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-02175-9	2464-1162	7	1	

OPPDRAAGSGIVER/EMPLOYER:

Dyrevernalliansen

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Kristina Lervåg

STIKKORD/KEYWORDS:

Pelsdyr, avvikling, inntektskilde

Fur farming, finish, source of income

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Landbruksøkonomi

Farm management

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Tidligere pelsdyroppdrettere er intervjuet om hvorfor de sluttet med pelsdyr og hvilke inntektskilder de har i dag. Høy alder er viktigste forklaring og alderspensjon viktigste inntektskilde i dag. Også negativ omtale av pelsdyrholdet er en viktig forklaring for mange som har sluttet. En god del av dem som har sluttet er fremdeles selvstendige næringsdrivende eller lønnsinntakere i dag.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Akershus

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Ås

GODKJENT /APPROVED

Hildegunn Norheim

NAVN/NAME

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Lars Johan Rustad

NAVN/NAME

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Dyrevernalliansen har bedt om en oppdatering av deler av undersøkelsen publisert i Notat 2012-21. Hensikten er å belyse hvilke forhold som har ført til nedleggelse etter 2011 og hvilke inntektskilder tidligere pelsdyrfarmere har i dag.

Mesteparten av notatet er basert på en spørreundersøkelse over telefon blant tidligere pelsdyrfarmere. Lars Johan Rustad, Paul Henrik Ring, Ivar Hovland og Erik Bø har bidratt i arbeidet med å klargjøre utvalget, gjennomføre intervjuer og utarbeide resultater.

Ås, 12.10.18

Geir Harald Strand

Innhold

1 Innledning.....	5
2 Resultater	6
2.1 Foretak som sluttet med pelsdyr i perioden 2011-2016	6
2.2 Foretak som har investert	7
Vedlegg.....	8

1 Innledning

Notatet er utarbeidet av NIBIO på oppdrag fra Dyrevernalliansen. Formålet har vært å belyse hvilke forhold som har ført til nedleggelse av farmer siden 2011, og hvilke inntektskilder tidligere farmere har i dag. Notatet er basert på en spørreundersøkelse blant tidligere brukere som hadde pelsdyr i 2011, men som nå har sluttet. Utvalget av bruk er hentet fra basen for søknader om produksjons- og avløsertilskudd for 2011 og 2017 hos Landbruksdirektoratet.

Undersøkelsen ble gjennomført som telefonintervjuer i august og september 2018. NIBIO gjorde disse intervjuene selv. Intervjuguide ligger som vedlegg.

Totalt ble det forsøkt ringt til 111 foretak som har hatt pelsdyr, fordelt på 63 foretak som har hatt oppdrett av rev og 48 foretak som har hatt oppdrett av mink. Noen få av disse drev fortsatt med pelsdyr og var derfor ikke aktuelle for undersøkelsen. Relativt mange av foretakene som ble kontaktet, ønsket ikke å delta i spørreundersøkelsen. Hos noen av foretakene var det av tekniske årsaker ikke mulig å nå fram på det telefonnummeret som var registrert på dem. Videre var det en del foretak NIBIO ikke fikk svar hos selv etter flere oppringingsforsøk. Da telefonintervjuene ble avsluttet, var det derfor registrert og fylt ut på spørreskjema for totalt 36 foretak som hadde sluttet med pelsdyr i løpet av årene 2011-2016. Av disse hadde 20 foretak hatt oppdrett av rev og 16 foretak hatt oppdrett av mink.

Det ble gjennomført en lignende spørreundersøkelse i 2012 blant brukere som hadde pelsdyr i 2005, men hadde sluttet i 2011 (NILF-notat 2012 – 21). Erfaringen fra intervjuene denne gangen er at en mye større andel nå var negative til å svare. Av svarene som er gitt, er eldre bedre representert, mens yngre representanter av tidligere pelsdyroppdrettere er underrepresentert. En forklaring gitt til den mer negative holdningen spørreundersøkelsen har fått i den yngre delen av populasjonen, er at disse ikke har sluttet med pelsdyr frivillig.

Resultatene fra spørreundersøkelsen ble lagt inn elektronisk og behandlet med statistikkprogrammet SAS. På grunn av at det er såpass få svar er svarene fra foretak som har hatt oppdrett av rev og av mink slått sammen i bearbeidelsen og presentasjonen av resultatene.

Den lave svarprosenten medfører at det er usikkert om de svarene som er kommet inn er representative for dem som har sluttet med pelsdyr.

2 Resultater

Totalt ble det innhentet svar fra 36 tidligere pelsdyrforetak. Av disse hadde 20 hatt oppdrett av rev og 16 hatt oppdrett av mink. Alle foretakene hadde sluttet med pelsdyrhold i løpet av perioden 2011-2016.

Kapittel 2.1 tar utgangspunkt i resultatene for alle de 36 foretakene som ble intervjuet.

2.1 Foretak som sluttet med pelsdyr i perioden 2011-2016

De fleste av dem som ble intervjuet, 27 av 36 foretak, hadde sluttet med pelsdyr i løpet av årene 2013-2015. Da de sluttet var 25 prosent av oppdretterne 67 år og eldre, 39 prosent i alderen 60-66 år, 22 prosent i alderen 50-59 år, 6 prosent i alderen 40-49 år og 8 prosent yngre enn 40 år. Av dem som svarte på undersøkelsen var altså 64 prosent eldre enn 60 år da de sluttet, mens tilsvarende for hele utvalget som har sluttet i perioden var forventet å bli 41 prosent. Eldre er altså overrepresentert i undersøkelsen (statistisk signifikant på 5-% nivå).

Blant de alternative begrunnelsene det ble spurt om, svarte 44 prosent at høy alder var én av årsakene til at de sluttet. 33 prosent av de spurte oppgav negativ omtale av pelsdyrhold som én av årsakene, mens 14 prosent av de spurte nevnte nye forskrifter som én av årsakene. Dårlig lønnsomhet ble oppgitt som én av årsakene hos bare 6 prosent av de spurte. Ellers oppgav 31 prosent at ulike andre årsaker hadde vært medvirkende til at de sluttet med pelsdyr. Slike andre årsaker var blant annet stor total arbeidsmengde, praktiske vanskeligheter med å skaffe fôr og familiære og helsemessige årsaker. Å ha blitt utsatt for sjikane ble også nevnt. Det var mulig å svare ja på flere av de alternative begrunnelsene i spørreskjemaet.

Tabell 2.1 Årsaker til at foretaket sluttet med pelsdyr i perioden 2011-2016

Svaralternativer (det var mulig å svare ja på flere samtidig)	Antall	Prosent
Dårlig lønnsomhet	2	6
Nye forskrifter	5	14
Høy alder	16	44
Negativ omtale av pelsdyrhold	12	33
Annet	11	31

Geografisk lå 22 prosent av de 36 foretakene i tidligere Sør-Trøndelag, 19 prosent i Rogaland, 17 prosent i Oppland, 11 prosent i Møre og Romsdal, 8 prosent i Hedmark, 8 prosent i Telemark, 6 prosent i tidligere Nord-Trøndelag, 6 prosent i Sogn og Fjordane og 3 prosent i Østfold. Svarandelen er noe høyere på Østlandet enn for Rogaland, Vestlandet og i Midt-Norge, men regionfordelingen i utvalget er ikke vesentlig forskjellig fra regionfordelingen i populasjonen når dette undersøkes med statistisk metode (forskjellen mellom populasjon og utvalg er ikke statistisk signifikant på 5 % nivå).

Fire oppdrettere har flyttet fra bruket etter at de sluttet med pelsdyr, tre av disse er nå alderspensjonister. Det vil si at 89 prosent (32 oppdrettere) ikke har flyttet og fortsatt bor på samme sted som da de hadde pelsdyr. Én av de 36 tidligere oppdretterne bodde ikke på bruket da de drev med pelsdyr.

Av alle de 36 foretakene opplyste 24 (67 prosent) at de hadde fått tilskudd til annen landbruksnæring mens de ennå hadde pelsdyr. Det var 15 av foretakene (42 prosent) som oppgav at de har mottatt tilskudd til annen landbruksnæring også etter at de sluttet med pelsdyr.

Som inntektskilder per i dag oppgav 50 prosent at de mottar alderspensjon, 39 prosent har næringsinntekt, 31 prosent har lønnsinntekt og 3 prosent mottar annen trygd eller stønad. Det var

mulig å oppgi flere inntektskilder i spørreskjemaet. På spørsmål om brutto årsinntekt før skatt i dag, var det svært få som svarte og de få svarene sprikte så mye at de ikke gir grunnlag for å publisere disse.

Tabell 2.2 Foretakenes inntektskilder i dag (de som sluttet i perioden 2011-2016)

Svaralternativer (det var mulig å svare ja på flere samtidig)	Antall	Prosent
Selvstendig næringsdrivende	14	39
Lønnsinntaker	11	31
Alderspensjon	18	50
Annen trygd/stønad	1	3
Annet	1	3

2.2 Foretak som har investert

Dersom noen intervjuobjekter svarte at de fortsatt drev med pelsdyr, var oppdragsgiver interessert i å vite om de hadde gjort investeringer i driften de siste 5 årene, og i hvilken størrelsesorden investeringene var.

Seks intervjuer ble avsluttet fordi pelsdyrdriften ikke var lagt ned. I disse tilfellene hadde det enten skjedd et generasjonsskifte eller en omorganisering av driften. Intervjuobjektene var ikke lenger ansvarlig for driften, og de har ikke svart på ytterligere spørsmål.

Et par regnskapsførere (for pelsdyrbruk, men uavhengig av utvalget i denne undersøkelsen ellers) er spurt om investeringer i pelsdyrnæringen de siste 5 årene. I denne perioden har det vært år med gode skinnpriser, og det var noen produsenter som investerte opp til i størrelsesorden 5 – 10 mill. kroner. Innen de kom i skikkelig produksjon falt skinnprisene. Lønnsomheten i næringen, spesielt for de siste som har investert, er nå svak.

Vedlegg

Intervjuguide

God dag!

Jeg heter ... og ringer fra Norsk institutt for bioøkonomi. Vi har noen spørsmål til tidligere pelsdyrbrukere som hadde pelsdyr i 2011, men ikke i 2017.

Det tar ca. 5 minutter å svare på spørsmålene.

(for de som spør: Dyrevernalliansen er oppdragsgiver)

- 1) Stemmer det at du har sluttet med pelsdyr? Ja Nei
Hvis nei: Avslutt Hvis Ja:
- 2) Hvilket år sluttet du med pelsdyr? _____ (årstall)
- 3) Hvorfor sluttet du med pelsdyr?
 Dårlig lønnsomhet Nye forskrifter Høy alder Negativ omtale av pelsdyrhold
 Annet, spesifiser: _____
- 4) Mens du ennå drev med pelsdyr, fikk du også tilskudd til annen landbruksnæring?
 Ja Nei
- 5) Flyttet du fra bruket etter at du sluttet med pelsdyr?
 Nei, bodde ikke på bruket da jeg drev heller Nei, bor samme sted nå Ja, har flyttet
- 6) Hvilke yrke(r) har du hatt etter at du sluttet med pelsdyr
_____
- 7) Har du fått tilskudd til annen landbruksnæring etter at du sluttet med pelsdyr?
 Ja Nei
- 8) Etter at du sluttet med pelsdyr, hvilken brutto årsinntekt før skatt har du hatt? (Svar i nærmeste 100 000 kroner holder.) _____ kroner i årsinntekt før skatt
(alternativer: Under 200 000, 200-300, 300-400, 400-500, osv_ velg siste kjente år om det er variasjon)
- 9) Hvilke inntektskilder har du i dag?
 Selvstendig næringsdrivende Alderspensjon
Annet: _____
 Lønsmottaker Annen trygd/støtte

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.